

PWYLLGOR CRAFFU CORFFORAETHOL AC ADFYWIO EITEM GWYBODAETH - 25 AIN MEHEFIN 2024

PWNC: ADRODDIAD BLYNYDDOL SAFONAU'R GYMRAEG 2023-2024

ADRODDIAD GAN: CYFARWYDDWR CORFFORAETHOL, ADDYSG A
GWASANAETHAU CORFFORAETHOL

1. PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1.1 Er mwyn hysbysu'r aelodau o'r cynnydd a wnaed yn ystod blwyddyn ariannol 2023-2024 yn erbyn pedwar maes penodol o waith yr iaith Gymraeg, fel sy'n ofynnol o dan y fframwaith rheoleiddio ar gyfer gweithredu Safonau'r Gymraeg.
- 1.2 Bydd yr adroddiad yn cael ei gyhoeddi ar-lein erbyn y dyddiad cau ar 30 Mehefin 2024, fel sy'n ofynnol gan Safon 158 yr iaith Gymraeg.

2. CRYNODEB

- 2.1 Mae gan y Cyngor ddyletswydd statudol i gynhyrchu adroddiad monitro blynyddol ar weithredu materion yr iaith Gymraeg o dan y ddeddfwriaeth gyfredol ac yn unol â Safon 158.
- 2.2 Mae'r wybodaeth sy'n ofynnol ar gyfer 2023-2024 yn cwmpasu pedwar maes allweddol.

Manylion Gofynion i Adrodd	Rhif y Safon (a'r is-gymal)
Cwynion gan Aelodau'r Cyhoedd Rhaid i'r adroddiad blynyddol gynnwys nifer y cwynion a dderbynioch yn ystod y flwyddyn honno a oedd yn ymwneud â'ch cydymffurfiad â'r safonau yr oeddech o dan ddyletswydd i gydymffurfio â nhw.	147, 148, 149, 156, 158(2), 162, 164(2), 168(a), 170(2)(d)
Sgiliau Iaith Staff Nifer y gweithwyr sydd â sgiliau yn y Gymraeg ar ddiwedd y flwyddyn o dan sylw (ar sail y cofnodion a gedwir yn unol â safon 151);	170 (2) (a) 151

Manylion Gofynion i Adrodd	Rhif y Safon (a'r is-gymal)
<p>Darpariaeth Hyfforddiant Cyfrwng Cymraeg</p> <p>Nifer yr aelodau o staff a fynychodd cyrsiau hyfforddiant a gynigiwyd gennych yn Gymraeg yn ystod y flwyddyn (ar sail y cofnodion a gadwyd gennych yn unol â safon 152);</p> <p>Os cafodd fersiwn Gymraeg o gwrs ei chynnig gennych yn ystod y flwyddyn, canran cyfanswm nifer y staff a fynychodd y cwrs a fynychodd y fersiwn Gymraeg (ar sail y cofnodion a gadwyd gennych yn unol â safon 152).</p>	<p>170 (2) (b) 170 (2) (c) 152</p>
<p>Recriwtio i Swyddi Gwag</p> <p>Nifer y swyddi newydd a'r swyddi gwag a hysbysebwyd gennych yn ystod y flwyddyn a gategoreiddiwyd fel swyddi sy'n gofyn:</p> <p>(i) bod sgiliau yn y Gymraeg yn hanfodol (ii) bod angen dysgu sgiliau yn y Gymraeg pan benodir i'r swydd (iii) bod sgiliau yn y Gymraeg yn ddymunol (iv) nad oedd sgiliau yn y Gymraeg yn angenrheidiol</p> <p>(ar sail y cofnodion a gadwyd gennych yn unol â safon 154);</p>	<p>170 (2) (ch) 154</p>

- 2.3 Mae'r adroddiad yn rhoi diweddariad i'r Aelodau ar sefyllfa bresennol y Cyngor mewn perthynas â gofynion statudol Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.
- 2.4 Mae'r adroddiad yn amlinellu'r cynnydd a wnaed gan y Cyngor wrth ymgorffori trefniadau ar gyfer darparu gwasanaethau trwy gyfrwng y Gymraeg a chynyddu gallu sgiliau iaith Gymraeg y gweithlu.

3. ARGYMHELLION

- 3.1 Argymhellir er gwybodaeth i aelodau'r Pwyllgor Craffu Corfforaethol ac Adfywio i nodi cynnwys yr adroddiad blynyddol, yn dilyn ei gymeradwyaeth yn Cabinet ar 5 Mehefin 2024, a fydd yn cael ei gyhoeddi ar wefan y Cyngor erbyn y dyddiad terfyn, sef 30 Mehefin.

4. RHESYMAU DROS YR ARGYMHELLION

- 4.1 Yn unol â Safon 158 Hysbysiad Cydymffurfio'r Cyngor, rhaid i'r Cyngor;
- Llunio adroddiad blynyddol sy'n ymdrin â'r ffordd y mae wedi cydymffurfio â'r Safonau Cyflenwi Gwasanaethau y mae'n ddyletswydd arnynt i gydymffurfio â hwy yn ystod y flwyddyn honno.
 - Rhaid i'r adroddiad blynyddol gynnwys nifer y cwynion a dderbyniwyd yn ystod y flwyddyn honno a oedd yn ymwneud â chydymffurfiaid â'r Safonau yr oedd y Cyngor o dan ddyletswydd i gydymffurfio â hwy.
 - Cyhoeddi'r adroddiad ar ei wefan erbyn 30 Mehefin bob blwyddyn.

5. YR ADRODDIAD

- 5.1 Mae'r adroddiad blynyddol yn amlygu'r wybodaeth berfformiad canlynol;

- Ni wnaethom dderbyn dim un cŵyn na dim un ymchwilaid am y Gymraeg yn ystod y flwyddyn ariannol hon. Dyma'r pumed flwyddyn yn olynol i ni beidio â derbyn ymchwilaid gan Comisiynydd y Gymraeg am ddiffyg cydymffurfiaeth.
- Gwnaethom hyrwyddo a dathlu nifer o wahanol weithgareddau Cymraeg yn ystod 2022-2023 gan gynnwys:
 - Diwrnod Shwmae – roedd staff a phreswylwyr cartref preswyl Tŷ Iscoed yn cymryd rhan mewn cwrs Cymraeg
 - Diwrnod Hawliau'r Gymraeg – fe wnaethom hyrwyddo gwasanaethau Cymraeg ac annog aelodau o'r cyhoedd i gael mynediad at wasanaethau yn y Gymraeg
- Gwnaethom barhau â'n gwaith yn cefnogi Gyrfa Cymru gyda sgysiau yn Ysgol Gyfun Cwm Rhymni, Ysgol Martin Sant, Ysgol Uwchradd Islwyn, a Ysgol Gyfun Sant Cenydd. Cyflwynwyd y sgysiau i Flwyddyn 10 ac 11 ynghylch cyfleoedd gyrfa a phrentisiaethau gyda'r Cyngor, a phwyslais ar ba mor bwysig yw sgiliau Cymraeg i gyflogwyr.
- Drwy'r bartneriaeth o gyd-weithio gyda Gyrfa Cymru ac ysgolion yn y fwrdeistref sirol derbyion enwebiad ac fe gyrhaeddodd y rhestr fer yn y rownd derfynol yng Ngwobrau Partner Gwerthfawr Gyrfa Cymru. Er na wnaethom ennill y wobr, roedd yn gamp fawr i'r Cyngor gael ei gydnabod am y gwaith sydd wedi'i wneud dros y blynyddoedd a bydd yn parhau i'w wneud mewn nifer o ysgolion yn y fwrdeistref sirol.
- Cyfieithodd Tîm Cyfieithu'r Cyngor 2,175,562 o eiriau'r flwyddyn ariannol hon. Mae hynny dros 700,000 o eiriau yn fwy na'r llynedd, diolch i'r capasiti ychwanegol yn y tîm.
- Cynyddodd nifer y staff a gofnodwyd fel rhai sydd â sgiliau Cymraeg o 2,100 i 2,258 yn ystod y flwyddyn ariannol hon. Gyda chyflwyno Archwiliad Sgiliau Iaith Cymraeg ym mis Ebrill, rydym yn gobeithio y byddwn mewn sefyllfa y flwyddyn nesaf i allu fapio a manylu ar bob aelod o staff sydd â sgiliau Cymraeg, a rhoi'r cymorth angenrheidiol iddynt i'w hannog i ddefnyddio'r sgiliau hynny'n hyderus yn y gweithle.
- Cynyddodd nifer y staff sy'n dysgu Cymraeg eto yn ystod y flwyddyn ariannol hon i 96. Rydym wedi newid y broses o gofrestru ar gyrsiau, sy'n llawer mwy syml. Rydym hefyd wedi bod yn gweithio llawer mwy gyda meysydd gwasanaeth, yn enwedig y Tîm Cyflogadwyedd, sydd i gyd wedi mynychu cwrs Cymraeg ac yn enghraifft wych o sut i ymgorffori Cymraeg i waith bob dydd.
- O'r 685 swydd newydd a gwag a hysbysebwyd dim ond 9 o'r rhain a hysbysebwyd fel Cymraeg Hanfodol, hysbysebwyd 13 swydd lle roedd angen dysgu sgiliau Cymraeg wrth eu penodi; 663 swydd yn cael eu hysbysebu fel Cymraeg Dymunol; a 0 lle nad oedd angen sgiliau Cymraeg.

Mae'r holl swyddi'n cael eu hysbysebu gyda diofyn o'r Gymraeg yn ddymunol o leiaf.

5.2 Casgliad

Mae'r adroddiad yn rhoi tystiolaeth o'n cynnydd i hybu'r Gymraeg a chydymffurfio â Safonau'r Gymraeg yn Hysbysiad Cydymffurfio'r Cyngor.

Byddwn yn parhau i weithio gyda meysydd gwasanaeth, a gyda'r data o'r Archwiliad Sgiliau Iaith Gymraeg, cafodd ei wneud ym mis Ebrill 2024, byddwn yn nodi ac yn mynd i'r afael ag unrhyw ofynion hyfforddiant Cymraeg neu sgiliau Cymraeg, er mwyn sicrhau bod ein gwasanaethau'n cael eu darparu yn unol â Safonau'r Gymraeg wrth symud ymlaen.

6. TYBIAETHAU

6.1 Ni wnaed unrhyw dybiaethau.

7. CRYNODEB O'R ASESIAD EFFAITH INTEGREDIG

7.1 Ymgwymerwyd ag asesiad Cydraddoldeb a'r Gymraeg llawn ac ymgynghorwyd ar y Cynllun Cydraddoldeb Strategol a Strategaeth y Gymraeg Pum Mlynedd pan gafwyd eu datblygu; felly nid oes asesiad llawn wedi'i wneud ar yr adroddiad blynyddol hwn.

Mae'r adroddiad yn asesiad o'r cynnydd a wnaed gan y Cyngor o dan Safonau'r Gymraeg ac yn unol â chamau gweithredu cysylltiedig yn y Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2020-2024 a Strategaeth y Gymraeg Bum Mlynedd 2022-2027.

7.2 Mae'r iaith Gymraeg yn thema drawsbynciol o'r Nodau Llesiant o fewn Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ac mae'n effeithio ar bob polisi, swyddogaeth a gweithdrefn y Cyngor, gan gwmpasu'r rhai sydd wedi'u hanelu at y cyhoedd a pholisïau mewnol sy'n cynnwys aelodau staff y Cyngor. Mae'r adroddiad yn cyfrannu at y Nodau Llesiant canlynol:

- Cymru sy'n fwy cyfartal
- Cymru sydd â chymunedau cydlynol
- Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu

7.3 Mae gan y Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2020-2024, sy'n cynnwys yr iaith Gymraeg a chydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg fel amcan cydraddoldeb strategol yn ei rinwedd ei hun, gysylltiadau uniongyrchol â nifer o bolisiau a strategaethau cyfredol eraill, o fewn y Cyngor ac o ran gweithio mewn partneriaeth.

7.4 Mae yna hefyd strategaethau neu reoliadau Lywodraeth Cymru y mae gwaith iaith Gymraeg y Cyngor yn cysylltu â nhw, gan gynnwys "Mwy Na Geiriau / More Than Just Words" (Strategaeth Iaith Gymraeg Cenedlaethol Iechyd a Gofal Cymdeithasol), "Cymraeg 2050: Miliwn o Siaradwyr Cymraeg" (Strategaeth Iaith Gymraeg Llywodraeth Cymru) a Ffyniant i Bawb (**cyllun gweithredu economiadd Llywodraeth Cymru**).

7.5 Mae'r adroddiad hwn yn cysylltu ag amcanion canlynol y Cynllun Corfforaethol 2023-2028;

- Amcan 1 - Galluogi ein Plant i Lwyddo mewn Addysg
- Amcan 2 - Galluogi ein Preswylwyr i Ffynnu
- Amcan 3 - Galluogi ein Cymunedau i Ffynnu
- Amcan 4 - Galluogi ein Heconomi i Dyfu

7.6 Mae'r adroddiad hwn yn cyfrannu at y Nodau Lles fel y'u nodir uchod. Mae hefyd yn gyson â'r pum ffordd o weithio:

- Hirdymor – Sicrhau bod gan staff y sgiliau i ddarparu gwasanaethau dwyieithog nawr ac yn y dyfodol
- Atal – Bydd gwella gwasanaethau ac uwchsgilio staff yn sicrhau bod pawb, waeth beth fo'u dewis o ran iaith, yn cael mynediad cyfartal at wasanaethau ac felly'n atal cwynion ac ymchwiliadau gan Gomisiynydd y Gymraeg.
- Integreiddio – Drwy ddarparu gwasanaethau dwyieithog i'r cyhoedd, rydym yn gwneud i bawb deimlo'n gyfartal ac yn cael eu gwerthfawrogi.
- Cydweithio – Mae gweithio mewn partneriaeth yn allweddol i hyn ac yn cynorthwyo'r

Cyngor i gyflawni ei ddyletswyddau o dan Safonau'r Gymraeg. Ceir rhagor o dystiolaeth o gydweithio â phartneriaid yn Strategaeth y Gymraeg Pum Mlynedd.

- Cynnwys - Fel y nodwyd o dan yr adran Cydweithio, mae'n rhaid i ni gynnwys ein partneriaid er mwyn cyflawni'r Strategaeth Iaith Pum Mlynedd a'n helpu i ddarparu gwasanaethau.

8. GOBLYGIADAU ARIANNOL

- 8.1 Nid oes goblygiadau ariannol uniongyrchol i'r adroddiad hwn gan fod yr adroddiad blynyddol yn cwmpasu'r gwaith a wnaed eisoes yn y flwyddyn ariannol flaenorol. Fodd bynnag, dylid nodi y bydd symud yr agenda yn ei flaen yn golygu goblygiadau ariannol, yn enwedig mewn perthynas â chyfieithu a hyfforddiant iaith Gymraeg i staff.

Y gost i gefnogi staff i fynychu cyrsiau Cymraeg yn y Gweithle ar gyfer 2023-2024, sy'n cynorthwyo i ddarparu gwasanaethau dwyieithog y Cyngor o dan y Safonau, oedd £3,661.00.

9. GOBLYGIADAU PERSONÉL

- 9.1 Nid oes goblygiadau personél i'r adroddiad hwn, er bod hwn yn parhau i gael ei adolygu wrth i'r gwaith o weithredu Safonau'r Gymraeg fynd rhagddo. Mae hyn yn berthnasol i Adran 6 o Atodiad A, sy'n canolbwyntio ar Recriwtio i Swyddi Gwag.
- 9.2 Ni chaiff unrhyw swydd ei hysbysebu heb Asesiad Sgiliau Iaith Gymraeg.

10. YMGYNGHORIADAU

- 10.1 Mae holl ymatebion yr ymgynghoriadau wedi cael eu hymgorffori yn yr adroddiad.

11. PWERAU STATUDOL

- 11.1 Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1) 2015, Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.
- 11.2 Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Awdur:

Anwen Cullinane, Uwch Swyddog Polisi – Cydraddoldeb a'r Gymraeg
(cullima@caerffili.gov.uk)

Ymgynghorwyr:

Dave Street, Dirprwy Prif Weithredwr
Richard Edmunds, Cyfarwyddwr Corfforaethol - Addysg a Gwasanaethau Corfforaethol
Mark S Williams, Cyfarwyddwr Corfforaethol – Economi a'r Amgylchedd
Gareth Jenkins, Cyfarwyddwr Cynorthwyol – Pennaeth Gwasanaethau i Blant
Y Cynghorydd Eluned Stenner, Aelod Cabinet dros Cyllid a Pherfformiad
Y Cynghorydd Philippa Leonard, Hyrwyddwr Cydraddoldeb
Y Cynghorydd Gary Johnston – Cadeirydd Pwyllgor Craffu Corfforaethol ac Adfywio
Y Cynghorydd Amanda McConnell – Is-Gadeirydd Pwyllgor Craffu Corfforaethol ac Adfywio
Sue Richards, Pennaeth Trawsnewid a Chynllunio a Strategaeth Addysg
Robert Tranter, Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol a Swyddog Monitro
Lynne Donovan, Pennaeth Gwasanaethau Pobl

Stephen Harris, Pennaeth Cyllid a Swyddog Adran 151
Keri Cole, Prif Swyddog Addysg
Kathryn Peters, Rheolwr Polisi Corfforaethol

Papurau Cefndir:

- Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2020-2024 [Dolen - Caerffili - Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili](#)
- Hysbysiad Cydymffurfio – Adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 [Dolen](#)
- Strategaeth y Gymraeg Pum Mlynedd 2022-2027 [Dolen](#)
- Dogfennau Canllaw Amrywiol (*Mae'r rhain ar gael yn electronig er gwybodaeth ar Borthol yr Uned Polisi ac ar dudalennau perthnasol y rhyngrwyd ar ddolen www.caerffili.gov.uk/cydraddoldeb*)

Atodiadau:

Atodiad A – Adroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg 2023-2024